

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 25 listopada 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Konkurencja – Artykuł 102 TFUE – Nadużycie pozycji dominującej – Pojęcie „niesłusznych cen” – Organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi – Sytuacja faktycznego monopolu – Pozycja dominująca – Nadużycie – Wykonywanie utworów muzycznych na festiwalach muzycznych – Tabela opłat oparta na przychodach brutto ze sprzedaży biletów wstępu – Rozsądny związek ze świadczeniem organizacji zbiorowego zarządzania – Ustalenie faktycznie wykonanej części repertuaru muzycznego organizacji zbiorowego zarządzania

W sprawie C-372/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez ondernemingsrechtbank Antwerpen (sąd gospodarczy w Antwerpii, Belgia) postanowieniem z dnia 28 lutego 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 10 maja 2019 r., w postępowaniu:

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM)

przeciwko

Weareone.World BVBA,

Wecandance NV,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: E. Regan, prezes izby, K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego piątej izby, M. Ilešič (sprawozdawca), C. Lycourgos i I. Jarukaitis, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: M. Ferreira, główna administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 maja 2020 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) – B. Michaux, O. Sasserath, G. Ryelandt, E. Deturck i J. Vrebos, advocaten,
- w imieniu Weareone.World BVBA – C. Curtis, E. Monard i K. Geelen, advocaten,
- w imieniu Wecandance NV – P. Walravens, T. De Meese i C. Lebon, advocaten,

* Język postępowania: niderlandzki.

- w imieniu rządu belgijskiego – J.-C. Halleux i S. Baeyens, L. Van den Broeck i C. Pochet, w charakterze pełnomocników, których wspierali P. Goffinet i S. Depreeuw, advocaten,
- w imieniu rządu francuskiego – P. Dodeller, A.-L. Desjonquères i A. Daniel, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – J. Samnadda, F. van Schaik i C. Zois, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 lipca 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 102 TFUE ewentualnie w związku z art. 16 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/26/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym (Dz.U. 2014, L 84, s. 72).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach dwóch sporów pomiędzy Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) a Weareone.World BVBA oraz Wecandance NV w przedmiocie opłat pobieranych od tych ostatnich przez SABAM z tytułu prawa autorskiego.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motyw 8 dyrektywy 2014/26 ma następujące brzmienie:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zapewnienie koordynacji krajowych przepisów dotyczących warunków podejmowania działalności w zakresie zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi przez organizacje zbiorowego zarządzania, sposobów zarządzania tymi organizacjami oraz ram nadzoru nad nimi [...]”.

- 4 Artykuł 16 tej dyrektywy, zatytułowany „Udzielanie licencji”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organizacje zbiorowego zarządzania i użytkownicy prowadzili w dobrej wierze negocjacje w sprawie udzielania licencji dotyczących praw. Organizacje zbiorowego zarządzania i użytkownicy przekazują sobie wzajemnie wszystkie niezbędne informacje.

2. Warunki udzielenia licencji opierają się na obiektywnych i niedyskryminujących kryteriach. [...]

Podmioty uprawnione otrzymują odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z ich praw. Stawki wynagrodzeń za prawa wyłączne i prawa do wynagrodzenia pozostają w rozsądnym stosunku między innymi do wartości ekonomicznej użytkowania praw w obrocie handlowym, z uwzględnieniem rodzaju i zakresu wykorzystania utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, a także w odniesieniu do wartości ekonomicznej usług świadczonych przez organizację zbiorowego zarządzania. Organizacje zbiorowego zarządzania informują zainteresowanego użytkownika o kryteriach stosowanych do określenia tych stawek.

[...]”.

Prawo belgijskie

- 5 Dyrektywa 2014/26 została transponowana do prawa belgijskiego przez Wet van 8 juni 2017 tot omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2014/26/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt (ustawę z dnia 8 czerwca 2017 r. transponującą do prawa belgijskiego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/26/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych do korzystania online na rynku wewnętrznym) (*Belgisch Staatsblad* z dnia 27 czerwca 2017 r., s. 68276).

- 6 Artykuł 63 tej ustawy zmienił art. XI.262 kodeksu prawa gospodarczego w następujący sposób:

„§ 1. Warunki udzielenia licencji opierają się na obiektywnych i niedyskryminujących kryteriach. [...]

Podmioty uprawnione otrzymują odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z ich praw. Stawki wynagrodzeń za prawa wyłączne i prawa do wynagrodzenia pozostają w rozsądnym stosunku między innymi do wartości ekonomicznej użytkowania praw w obrocie handlowym, z uwzględnieniem rodzaju i zakresu wykorzystania utworów i świadczeń, a także w odniesieniu do wartości ekonomicznej usług świadczonych przez organizację zarządzającą. Organizacje zarządzające informują zainteresowanego użytkownika o kryteriach stosowanych do określenia tych stawek.

[...]”.

Postępowania główne i pytanie prejudycjalne

- 7 SABAM jest spółką handlową o celu zarobkowym, która ze względu na swą pozycję jedynej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi w Belgii posiada na tym terytorium faktyczny monopol na rynku pobierania i rozdziału opłat należnych z tytułu praw autorskich za zwielokrotnianie i publiczne udostępnianie utworów muzycznych.
- 8 Weareone.World i Wecandance organizują, odpowiednio od roku 2005 i 2013, coroczne festiwale Tomorrowland i Wecandance. Podczas różnych edycji tych wydarzeń korzystano z utworów muzycznych chronionych prawem autorskim, którymi zarządza SABAM.
- 9 Zgodnie z postanowieniem odsyłającym poziom opłat pobieranych przez SABAM od organizatorów festiwali jest określany na podstawie taryfy SABAM zwanej „211” (zwanej dalej „taryfą 211”).
- 10 Taryfa 211, w wersji mającej zastosowanie do sporów w postępowaniach głównych, zawiera dwie różne skale, których stosowanie pozostawiono swobodnemu wyborowi SABAM. SABAM może stosować albo „taryfę minimalną”, obliczoną na podstawie powierzchni nagłośnionej lub na podstawie liczby dostępnych miejsc siedzących, albo, jak to miało miejsce w niniejszej sprawie, „taryfę podstawową”.
- 11 Taryfa podstawowa jest obliczana na podstawie przychodów brutto ze sprzedaży biletów, w tym wartości biletów wydanych w zamian za sponsorowanie, po odliczeniu kosztów rezerwacji, podatku od wartości dodanej (VAT) i ewentualnych należnych podatków komunalnych, albo na podstawie budżetu artystycznego, czyli kwot udostępnionych artystom za wykonanie ich programu, jeżeli suma tego budżetu artystycznego przekracza przychody brutto ze sprzedaży biletów. Taryfa podstawowa obejmuje osiem odrębnych stopni dochodów, do których stosuje się degresywną stawkę opłaty.

- 12 Organizator festiwalu może uzyskać obniżki stosowane do wspomnianej taryfy podstawowej w zależności od udziału utworów muzycznych pochodzących z repertuaru SABAM, które są rzeczywiście wykonywane w trakcie tego zdarzenia. I tak pod warunkiem że organizator przekazał SABAM w wyznaczonym terminie listę utworów wykonanych podczas wydarzenia, ma możliwość uzyskania obniżki zastosowanej do taryfy podstawowej w następujący sposób: jeżeli mniej niż 1/3 wykonanych utworów muzycznych pochodzi z repertuaru SABAM, SABAM stosuje 1/3 taryfy podstawowej; jeżeli mniej niż 2/3 wykonanych utworów muzycznych pochodzi z tego repertuaru, SABAM stosuje 2/3 taryfy podstawowej; w końcu jeżeli co najmniej 2/3 wykonywanych utworów muzycznych pochodzi z tego repertuaru, SABAM stosuje pełną taryfę podstawową (dalej „reguła 1/3–2/3”).
- 13 Pozwami z dni 13 kwietnia i 5 maja 2017 r. SABAM wytoczyła przed sądem odsyłającym powództwa przeciwko z jednej strony Weareone.World, a z drugiej strony Wecandance w celu zasądzenia od nich na jej rzecz zapłaty kwot odpowiadających opłatom z tytułu praw autorskich, do których zapłaty organizatorzy festiwalu mieli jej być zobowiązani na podstawie taryfy podstawowej przewidzianej w taryfie 211, odpowiednio za edycje festiwalu Tomorrowland w latach 2014, 2015 i 2016 i za edycje festiwalu Wecandance w latach 2013–2016.
- 14 Weareone.World i Wecandance zakwestionowały przed sądem odsyłającym zgodność z prawem taryfy 211 ze względu na to, że opłaty obliczone na podstawie tej taryfy nie odpowiadają wartości ekonomicznej usług świadczonych przez SABAM, co narusza art. 102 TFUE.
- 15 W szczególności organizatorzy festiwalu podnieśli, po pierwsze, że reguła 1/3–2/3 nie jest wystarczająco precyzyjna. W tym względzie możliwe jest dokładniejsze określenie za pomocą nowoczesnych technologii utworów muzycznych pochodzących z repertuaru SABAM, które są rzeczywiście wykonywane, oraz czasu ich trwania.
- 16 Po drugie, organizatorzy festiwalu zarzucają SABAM obliczenie taryfy podstawowej na podstawie przychodów brutto ze sprzedaży biletów lub na podstawie budżetu artystycznego, nie umożliwiając im jednak odliczenia od tych przychodów brutto całości wydatków poniesionych na organizację tych festiwali, które nie mają związku z utworami muzycznymi wykonywanymi podczas tych wydarzeń.
- 17 W tym kontekście organizatorzy ci podnoszą, że przychody ze sprzedaży biletów nie mają związku z wartością ekonomiczną usługi świadczonej przez SABAM, ponieważ SABAM może żądać wyższego wynagrodzenia za korzystanie z tych samych utworów z jej repertuaru na wydarzeniach, na które opłata za wstęp jest wyższa. Tymczasem gotowość gości festiwalowych do zapłaty takiej wyższej opłaty za wstęp wynika z czynników niezależnych od usług SABAM, takich jak wysiłki organizatorów mające na celu uczynienie z festiwalu „wyjątkowego przeżycia”, zaproponowanej infrastruktury czy też klasy występujących artystów lub wykonawców.
- 18 Sąd odsyłający zaznacza, że powstaje pytanie, czy pobieranie opłat przez SABAM jest zgodne z art. 102 TFUE oraz z art. 16 dyrektywy 2014/26. W szczególności zastanawia się on, z jaką dokładnością podmiot zajmujący pozycję dominującą powinien sporządzić taryfę, aby nie można było uznać go za podmiot nadużywający takiej pozycji dominującej ze względu na niesłuszne ustalenie stawek.
- 19 W tych okolicznościach *ondernemingsrechtbank* Antwerpen (sąd gospodarczy w Antwerpii) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 102 TFUE, ewentualnie w związku z art. 16 dyrektywy 2014/26, należy interpretować w ten sposób, że nadużycie pozycji dominującej występuje, gdy organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi zajmująca w państwie członkowskim faktyczną pozycję monopolistyczną stosuje wobec organizatorów wydarzeń muzycznych model pobierania wynagrodzenia z tytułu publicznego udostępniania utworów muzycznych oparty między innymi na kryterium obrotu,

1. przy zastosowaniu stopniowanej taryfy ryczałtowej zamiast taryfy uwzględniającej dokładny (mierzony przy użyciu współczesnych narzędzi technicznych) udział repertuaru chronionego przez organizację zbiorowego zarządzania, który został wykorzystany w ramach utworów odtworzonych podczas wydarzenia muzycznego?
2. który uzależnia opłaty licencyjne od elementów zewnętrznych, takich jak m.in. cena wstępu, cena sprzedawanych napojów i przekąsek, budżet artystyczny wykonawców oraz budżet związany z pozostałymi elementami, takimi jak dekoracje?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 20 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania (wyroki: z dnia 18 grudnia 2019 r., IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, pkt 26; z dnia 19 grudnia 2019 r., Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że choć sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o wydanie orzeczenia w przedmiocie wykładni art. 102 TFUE, ewentualnie w związku z art. 16 dyrektywy 2014/26, to postanowienia odsyłającego wynika, że pytanie tego sądu dotyczy konkretnie wykładni pojęcia „nadużycia pozycji dominującej”, które nie występuje wyraźnie w owym art. 16 ani w żadnym innym przepisie tej dyrektywy, której celem jest w szczególności, zgodnie z jej motywem 8, koordynacja krajowych przepisów dotyczących warunków podejmowania działalności w zakresie zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi przez organizacje zbiorowego zarządzania, sposobów zarządzania tymi organizacjami oraz ram nadzoru nad nimi. W tych okolicznościach pytanie sądu odsyłającego należy zbadać wyłącznie w świetle art. 102 TFUE, mając jednak na uwadze, że wspomniany art. 16 zawiera w ust. 2 akapit drugi kryteria mające znaczenie dla oceny, czy przy pobieraniu opłat należnych z tytułu prawa autorskiego organizacja taka narzuca niesłuszne taryfy.
- 22 Należy również zauważyć, że w drugiej części tego pytania sąd odsyłający zwraca się w szczególności do Trybunału o wyjaśnienie związku ustalonego w taryfie 211 między żądanymi opłatami a „elementami zewnętrznymi”, takimi jak cena wstępu, cena konsumpcji, budżet artystyczny dla występujących artystów lub wykonawców oraz budżet na inne pozycje, takie jak dekoracje.
- 23 Niemniej, jak wynika z postanowienia odsyłającego, opłaty będące przedmiotem postępowania głównego zostały obliczone na podstawie przychodów brutto ze sprzedaży biletów, a nie na podstawie budżetu artystycznego organizatorów. Ponadto kwestia, czy w celu obliczenia należnej opłaty koszty poniesione przez organizatorów, w szczególności na dekoracje, powinny móc zostać odliczone, w przeciwieństwie do tego, co przewiduje taryfa 211, od przychodów brutto osiągniętych ze sprzedaży biletów wstępu, stanowi konkretnie przedmiot zadanego pytania.
- 24 W tych okolicznościach należy uznać, że poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 102 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nadużyciem pozycji dominującej w rozumieniu tego artykułu jest nałożenie przez organizację zbiorowego zarządzania dysponującą faktycznym monopolem w danym państwie członkowskim na organizatorów wydarzeń muzycznych tabeli opłat za prawo do publicznego udostępniania utworów muzycznych, w której z jednej strony opłaty należne z tytułu prawa autorskiego są obliczane na podstawie taryfy stosowanej do przychodów brutto ze sprzedaży biletów wstępu, przy czym od przychodów tych nie można odjąć całości obciążeń związanych z organizacją festiwalu, które nie mają związku z wykonywanymi na nim utworami muzycznymi, a z drugiej strony stosuje się stopniowany system ryczałtowy w celu określenia, jaka część spośród tych utworów pochodzi z repertuaru tej organizacji zarządzającej.

- 25 Zgodnie z art. 102 akapit pierwszy TFUE niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane jest nadużywanie przez jedno lub większą liczbę przedsiębiorstw pozycji dominującej na rynku wewnętrznym lub na znacznej jego części w zakresie, w jakim może wpływać na handel między państwami członkowskimi. Jak wynika z akapitu drugiego lit. a) tego artykułu, narzucenie niesłuszných warunków transakcji przez przedsiębiorstwo zajmujące pozycję dominującą stanowi nadużycie tej pozycji.
- 26 Na wstępie należy przypomnieć, że organizacja zbiorowego zarządzania, taka jak SABAM, jest przedsiębiorstwem, do którego stosuje się art. 102 TFUE (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, pkt 80).
- 27 Skoro bowiem taka organizacja zbiorowego zarządzania posiada monopol na zarządzanie na terytorium państwa członkowskiego prawami autorskimi odnoszącymi się do pewnej kategorii utworów chronionych, należy uznać, że zajmuje ona pozycję dominującą na znacznej części rynku wewnętrznego w rozumieniu tego przepisu (zob. podobnie wyrok z dnia 27 lutego 2014 r., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, pkt 86 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 W odniesieniu do opłat wymaganych przez organizację zbiorowego zarządzania Trybunał wielokrotnie orzekał, że zachowanie takich przedsiębiorstw może stanowić nadużycie, a zatem być objęte zakazem, o którym mowa w art. 102 TFUE, jeżeli przy ustalaniu wysokości opłaty organizacje takie stosują zawyżoną cenę, która nie ma rozsądnego związku z wartością ekonomiczną świadczonej przez nie usługi polegającej na udostępnieniu użytkownikom całości repertuaru utworów muzycznych chronionych prawem autorskim, którymi organizacje te zarządzają (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 grudnia 2008 r., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 27 lutego 2014 r., OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, pkt 88; a także z dnia 14 września 2017 r., Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, pkt 35).
- 29 Do sądu krajowego należy ustalenie ewentualnego nadmiernego charakteru takich opłat w świetle konkretnego przypadku, który sąd ten rozpatruje, i z uwzględnieniem wszystkich jego okoliczności (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 kwietnia 1987 r., Basset, 402/85, EU:C:1987:197, pkt 19; i z dnia 13 lipca 1989 r., Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, pkt 32).
- 30 W ramach tego ustalenia powinien on w szczególności wziąć pod uwagę szczególny charakter prawa autorskiego oraz poszukiwać odpowiedniej równowagi między interesem autorów utworów muzycznych chronionych prawem autorskim polegającym na pobieraniu wynagrodzenia z tytułu korzystania z tych utworów a interesem użytkowników polegającym na umożliwieniu korzystania z tych utworów na rozsądnych warunkach (zob. podobnie wyrok z dnia 11 grudnia 2008 r., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, pkt 30, 31). W celu sprawdzenia, czy poziom taryf narzuconych przez organizację zbiorowego zarządzania jest słuszny z punktu widzenia zarówno prawa autorów do odpowiedniego wynagrodzenia, jak i uzasadnionych interesów użytkowników, należy w szczególności wziąć pod uwagę nie tylko wartość ekonomiczną usługi zarządzania zbiorowego jako takiej, lecz również charakter i zakres korzystania z utworów, a także wartość ekonomiczną generowaną przez to korzystanie.
- 31 W tym względzie, choć Trybunał przypominał, że należy ocenić, czy istnieje nadmierna dysproporcja między faktycznie poniesionymi kosztami a faktycznie żadaną ceną, a jeśli tak, to należy zbadać, czy ustalona cena jest niesłuszną, czy to na poziomie bezwzględnym, czy też w porównaniu z usługami konkurencyjnymi, to jednak wskazał on również, że istnieją inne metody pozwalające na ustalenie ewentualnego wygórowanego charakteru ceny (zob. podobnie wyrok z dnia 14 września 2017 r., Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, pkt 36, 37 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 32 Co się tyczy w szczególności opłat nakładanych przez organizacje zbiorowego zarządzania, metody te mogą między innymi, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 33 opinii, dokonać porównania ceny, której słuszny charakter jest kwestionowany, ze wskaźnikami referencyjnymi, takimi jak ceny stosowane w przeszłości przez przedsiębiorstwo dominujące za te same usługi na tym samym rynku właściwym, ceny stosowane przez takie przedsiębiorstwo w odniesieniu do innych usług lub w stosunku do różnych kategorii klientów lub też ceny stosowane przez inne przedsiębiorstwa w odniesieniu do tych samych usług lub usług podobnych na innych rynkach krajowych, pod warunkiem że porównania tego dokonuje się na jednorodnej podstawie (zob. podobnie w odniesieniu konkretnie do tej ostatniej podstawy porównania wyrok z dnia z dnia 14 września 2017 r., *Autortiesību un komunikāšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība*, C-177/16, EU:C:2017:689, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 W świetle tych właśnie rozważań należy odpowiedzieć na pytania przedłożone przez sąd odsyłający.
- 34 W pierwszej kolejności sąd ten zmierza do ustalenia, czy nadużyciem pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE jest nałożenie przez organizację zbiorowego zarządzania na organizatorów wydarzeń muzycznych tabeli opłat, w ramach której opłaty należne z tytułu prawa autorskiego są obliczane na podstawie taryfy stosowanej do przychodów brutto ze sprzedaży biletów wstępu, przy czym z przychodów tych nie można odliczyć wszystkich kosztów związanych z organizacją festiwalu, które nie mają związku z wykonywanymi na nim utworami muzycznymi.
- 35 *Weareone.World* i *Wecandance* podniosły bowiem przed tym sądem, jak przypomniano w pkt 17 niniejszego wyroku, z jednej strony, że przychody ze sprzedaży biletów nie mają związku z wartością ekonomiczną usługi świadczonej przez SABAM, ponieważ SABAM może żądać za korzystanie z tych samych utworów z jej repertuaru wyższego wynagrodzenia w przypadku wydarzeń, na które opłata za wstęp jest wyższa.
- 36 Z drugiej strony poziom przychodów brutto festiwalu takich jak będące stroną w postępowaniu głównym wynika z wysiłków organizatorów mających na celu uczynienie tych festiwalu „wyjątkowym przeżyciem”, zaproponowanej infrastruktury czy też klasy występujących artystów lub wykonawców. Tymczasem składniki te, których odliczenia od kwoty przychodów brutto w celu obliczenia opłat należnych od organizatorów festiwalu SABAM odmawia, nie mają związku z jej świadczeniem gospodarczym.
- 37 W tym względzie, po pierwsze, w odniesieniu do kwestii, czy organizacja zbiorowego zarządzania może naruszać art. 102 TFUE, narzucając organizatorom festiwalu tabelę opłat obliczaną na podstawie przychodów brutto ze sprzedaży biletów wstępu, należy zauważyć, że Trybunał uznał już w odniesieniu do opłat pobieranych z tytułu wynagrodzenia za korzystanie z praw autorskich za publiczne wykonanie w dyskotekach zarejestrowanych utworów muzycznych, których wysokość została obliczona na podstawie obrotu brutto dyskotek, że opłaty takie należy uznać za stanowiące normalne korzystanie z prawa autorskiego i że ich pobieranie nie stanowi samo w sobie zachowania mającego znamiona nadużycia w rozumieniu art. 102 TFUE (zob. podobnie wyroki: z dnia 9 kwietnia 1987 r., *Basset*, 402/85, EU:C:1987:197, pkt 15, 18, 20, 21; a także z dnia 13 lipca 1989 r., *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, pkt 45).
- 38 Trybunał orzekł również w odniesieniu do pobierania opłat odpowiadających procentowi przychodów nadawców telewizyjnych wynikających z rozpowszechniania programów przeznaczonych dla szerokiego kręgu odbiorców, z reklamy lub abonamentów, że w zakresie, w jakim takie opłaty są obliczane na podstawie przychodów nadawców telewizyjnych, pozostają one co do zasady w rozsądnym związku z wartością ekonomiczną świadczenia wykonanego przez organizację zbiorowego zarządzania (zob. podobnie wyrok z dnia 11 grudnia 2008 r., *Kanal 5 i TV 4*, C-52/07, EU:C:2008:703, pkt 34, 37).

- 39 Takie orzecznictwo, z którego wynika, że tabelę opłat organizacji zbiorowego zarządzania oparta na odsetku przychodów osiągniętych z wydarzenia muzycznego należy uznać za normalne korzystanie z prawa autorskiego i pozostaje co do zasady w rozsądnym związku z wartością ekonomiczną świadczenia wykonanego przez tę organizację, można zastosować do tabeli opłat, takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, obliczonej na podstawie przychodów brutto uzyskanych ze sprzedaży biletów wstępu na festiwal, w związku z czym narzucenie przez organizację zbiorowego zarządzania takiej tabeli nie stanowi samo w sobie zachowania noszącego znamiona nadużycia w rozumieniu art. 102 TFUE.
- 40 Narzucając taką tabelę, SABAM realizuje bowiem uzasadniony cel z punktu widzenia prawa konkurencji, a mianowicie ochronę praw i interesów swoich członków wobec użytkowników ich utworów muzycznych (zob. podobnie wyrok z dnia 13 lipca 1989 r., *Tournier*, 395/87, EU:C:1989:319, pkt 31).
- 41 Ponadto opłaty wynikające z takiej tabeli stanowią świadczenie wzajemne należne za publiczne udostępnianie tych utworów muzycznych. Otóż oceny tego świadczenia wzajemnego należy dokonywać w świetle wartości handlowej tego wykorzystania w obrocie gospodarczym (zob. podobnie wyrok z dnia 11 grudnia 2008 r., *Kanal 5 i TV 4*, C-52/07, EU:C:2008:703, pkt 36), która zależy w szczególności od rzeczywistej liczby osób korzystających z utworów chronionych (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2011 r., *Football Association Premier League i in.*, C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 109 i przytoczone tam orzecznictwo) oraz znaczenia korzystania z utworów muzycznych dla danego wydarzenia.
- 42 Po drugie, co się tyczy wysiłków organizatorów w celu uczynienia z tych festiwali „wyjątkowego przeżycia”, zaproponowanej infrastruktury czy też klasy występujących artystów lub wykonawców, nie można wykluczyć, jak podniosły *Weareone.World* i *Wecandance*, że takie inwestycje mogą mieć wpływ na opłaty za wstęp, których można żądać, a tym samym na wysokość opłaty, która zgodnie z prawem może być wymagana przez SABAM.
- 43 Jednakże okoliczność ta nie może podważyć wniosku wywiedzionego z orzecznictwa przypomnianego w pkt 39 niniejszego wyroku.
- 44 Z jednej strony bowiem, jak zauważył zasadniczo rzecznik generalny w pkt 63 i 68 opinii, orzecznictwo to zostało wydane w odniesieniu do tabel opłat nakładanych przez organizację zbiorowego zarządzania na użytkowników na podstawie ich obrotów brutto, bez odliczania wszystkich wydatków poniesionych w ramach ich świadczeń, i to niezależnie od okoliczności, że obrót ten mógł zależeć w znacznej mierze od elementów niezwiązanych z korzystaniem z chronionych utworów muzycznych. Tak więc czynniki takie jak te, o których mowa w pkt 42 niniejszego wyroku, nie stoją jako takie na przeszkodzie obliczeniu opłat należnych organizacji zbiorowego zarządzania na podstawie takiej tabeli, o ile tabela ta uwzględnia wszystkie istotne okoliczności, a w szczególności okoliczności wymienione w orzecznictwie przytoczonym w pkt 41 niniejszego wyroku.
- 45 Z drugiej strony może okazać się szczególnie trudne, by wśród tych czynników określić w sposób obiektywny konkretne elementy, które nie miałyby związku z wykonywanymi utworami muzycznymi, a zatem ze świadczeniem organizacji zbiorowego zarządzania, czy też określić liczbowo w ten sam sposób ich wartość ekonomiczną, a także ich wpływ na przychody ze sprzedaży biletów na wspomniane festiwale.
- 46 Ponadto nałożenie na organizację zbiorowego zarządzania obowiązku uwzględnienia we wszystkich przypadkach takich elementów, szczególnie niejednorodnych i subiektywnych, przy ustalaniu tabeli opłat za korzystanie z chronionych utworów muzycznych i konkretnego ich sprawdzenia, pod rygorem ewentualnego uznania tej tabeli za stanowiącą nadużycie w rozumieniu art. 102 TFUE, mogłoby prowadzić do nieproporcjonalnego zwiększenia kosztów poniesionych w celu zarządzania umowami i nadzoru nad korzystaniem z utworów muzycznych chronionych prawem autorskim.

- 47 Z powyższego wynika, że narzucenie przez organizację zbiorowego zarządzania tabeli, w ramach której opłaty należne z tytułu prawa autorskiego są obliczane na podstawie taryfy opartej na przychodach brutto ze sprzedaży biletów wstępu, bez możliwości odliczenia od tych przychodów wszystkich obciążeń związanych z organizacją takich wydarzeń, nie stanowi samo w sobie zachowania noszącego znamiona nadużycia w rozumieniu art. 102 TFUE.
- 48 Niezależnie od powyższych rozważań, jak przypomniano w pkt 28 i 29 niniejszego wyroku, narzucenie przez organizację zbiorowego zarządzania tabeli opłat opartej na przychodach brutto ze sprzedaży biletów wstępu może być objęte zakazem, o którym mowa we wspomnianym artykule, jeżeli wysokość opłaty faktycznie ustalonej na podstawie tej tabeli opłat nie wykazuje rozsądnego związku z wartością ekonomiczną wykonanego świadczenia, co powinien ustalić sąd krajowy w świetle konkretnego rozpatrywanego przezeń przypadku, uwzględniając wszystkie okoliczności danej sprawy, do których zalicza się ustalona stawka opłaty i podstawa przychodów, od której obliczana jest ta stawka.
- 49 W drugiej kolejności sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy nadużyciem pozycji dominującej w rozumieniu art. 102 TFUE jest nałożenie przez organizację zbiorowego zarządzania na organizatorów wydarzeń muzycznych opłat opartych na tabeli, w której wykorzystuje się stopniowany system ryczałtowy, taki jak przewidziany w regule 1/3–2/3, w celu ustalenia spośród wykonywanych utworów ich części pochodzącej z repertuaru tej organizacji zarządzającej.
- 50 Jak Trybunał miał już okazję podkreślić, opłata stosowana przez organizację zbiorowego zarządzania musi uwzględniać ilość rzeczywiście wykorzystanych utworów muzycznych chronionych prawem autorskim (zob. podobnie wyrok z dnia 11 grudnia 2008 r., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, pkt 39; a także z dnia 16 lipca 2009 r., Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisja, C-385/07 P, EU:C:2009:456, pkt 143).
- 51 W tym względzie należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie taryfa 211 uwzględnia w pewnym stopniu ilość rzeczywiście wykonanych utworów muzycznych chronionych prawem autorskim, ponieważ, jak przypomniano w pkt 12 niniejszego wyroku, reguła 1/3–2/3 pozwala organizatorowi festiwalu uzyskać ryczałtowe obniżenie taryfy podstawowej w zależności od udziału utworów muzycznych pochodzących z repertuaru SABAM, rzeczywiście wykonanych w trakcie danego wydarzenia.
- 52 Niemniej z orzecnictwa Trybunału wynika również, że stosowanie tabeli opłat, która uwzględnia ilość rzeczywiście wykonanych utworów muzycznych, może mieć charakter nadużycia, jeżeli istnieje alternatywna metoda, która pozwala na dokładniejsze zidentyfikowanie i określenie liczbowe skorzystania z tych utworów i może realizować ten sam uzasadniony cel, jakim jest ochrona interesów twórców, kompozytorów i wydawców muzycznych, nie prowadząc jednak do nieproporcjonalnego wzrostu kosztów poniesionych w ramach zarządzania umowami i nadzoru nad korzystaniem z utworów muzycznych chronionych prawem autorskim (zob. podobnie wyrok z dnia 11 grudnia 2008 r., Kanal 5 i TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, pkt 40).
- 53 Okazuje się tymczasem, że reguła 1/3–2/3 uwzględnia jedynie bardzo nieprecyzyjnie ilość rzeczywiście wykonanych utworów muzycznych pochodzących z repertuaru SABAM. Jak bowiem podniosły Wecandance, Weareone.World i Komisja Europejska, reguła ta skutkuje tym, że SABAM uzyskuje niemal systematycznie dochody, które mogą być znacznie wyższe od dochodów odpowiadających takiej liczbie.
- 54 SABAM podnosi w tym względzie, że obecna technologia identyfikacji jest bardzo kosztowna i że z ciężącego na niej obowiązku precyzyjnego określenia, na etapie pobierania opłaty, części jej repertuaru wykorzystanej przez organizatora wynikałyby dla niej dodatkowe koszty zarządzania.
- 55 Jak wynika z pkt 29 niniejszego wyroku, do sądu krajowego należy zbadanie w świetle konkretnego rozpatrywanego przezeń przypadku i z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, w tym w sprawie takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym dostępności i wiarygodności

dostarczonych danych dotyczących korzystania z utworów należących do repertuaru danej organizacji zbiorowego zarządzania, jak również istniejących narzędzi technologicznych, czy istnieje alternatywna metoda pozwalająca na dokładniejsze zidentyfikowanie i określenie liczbowe tego wykorzystania w świetle przesłanek przypomnianych w pkt 52 niniejszego wyroku.

- 56 W niniejszej sprawie okazuje się, że wiele elementów świadczy o możliwości zastosowania przez SABAM takiej innej metody, co powinien jednak zweryfikować sąd odsyłający.
- 57 Po pierwsze, należy bowiem zauważyć, że reguła 1/3–2/3 wymaga dla jej stosowania dokładnego określenia części wykonanych utworów, która pochodzi z repertuaru SABAM, ponieważ reguła ta jest stosowana przez SABAM, jak przypomniano w pkt 12 niniejszego wyroku, tylko pod warunkiem że organizator przekazał jej w określonym terminie listę utworów rzeczywiście wykonanych w trakcie danego wydarzenia w celu umożliwienia SABAM ustalenia, czy mniej niż 1/3 lub mniej niż 2/3 wykonanych utworów pochodzi z jej repertuaru. Otóż co do zasady taka lista pozwala na jeszcze dokładniejsze określenie udziału wykonanych utworów, który pochodzi z repertuaru SABAM.
- 58 Po drugie, Wecandance i Weareone.World wskazały na zmiany techniczne, w szczególności na rozwój oprogramowania do rozpoznawania muzyki, które pozwalają na precyzyjną identyfikację wykonanych utworów pochodzących z repertuaru SABAM. Nie można wykluczyć, że takie narzędzia technologiczne są w stanie dokładniej zidentyfikować i określić liczbowo wykonane utwory.
- 59 Wreszcie, po trzecie, Weareone.World wskazał na istnienie innych metod identyfikacji i określenia liczbowego wykonanych utworów, dopuszczonych przez SABAM w innych wersjach taryfy 211, takich jak korzystanie z usług autoryzowanego przedsiębiorstwa kontrolnego czy też czasowe zastąpienie reguły 1/3–2/3 regułą pozwalającą na bardziej precyzyjne uwzględnienie udziału wykonanych utworów muzycznych pochodzących z jej repertuaru.
- 60 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 102 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stanowi nadużycia pozycji dominującej w rozumieniu tego artykułu nałożenie przez organizację zbiorowego zarządzania posiadającą faktyczny monopol w danym państwie członkowskim na organizatorów wydarzeń muzycznych za prawo do publicznego udostępniania utworów muzycznych tabeli opłat, w której:
- z jednej strony opłaty należne z tytułu prawa autorskiego są obliczane na podstawie taryfy stosowanej do przychodów brutto ze sprzedaży biletów wstępu, przy czym od przychodów nie można odjąć wszystkich opłat związanych z organizacją festiwalu, które nie mają związku z wykonywanymi na nim utworami muzycznymi, o ile w świetle wszystkich istotnych okoliczności danego przypadku opłaty rzeczywiście nałożone przez organizację zarządzającą na podstawie tej tabeli nie mają charakteru wygórowanego w stosunku między innymi do rodzaju i zakresu wykorzystania utworów, wartości ekonomicznej wygenerowanej tym wykorzystaniem i wartości ekonomicznej świadczeń tej organizacji zarządzającej, co powinien zweryfikować sąd krajowy, a
 - z drugiej strony stosowany jest stopniowany system ryczałtowy w celu określenia pośród wykonanych utworów muzycznych ich części pochodzącej z repertuaru tej organizacji, o ile nie istnieje inna metoda, która pozwala na dokładniejsze zidentyfikowanie i określenie liczbowe wykorzystania tych utworów i może zrealizować ten sam uzasadniony cel, a mianowicie ochronę interesów autorów, kompozytorów i wydawców muzycznych, nie prowadząc jednak przy tym do nieproporcjonalnego wzrostu kosztów związanych z zarządzaniem umowami i monitorowaniem wykorzystania utworów muzycznych chronionych prawem autorskim; zbadanie tej kwestii należy do sądu krajowego w świetle konkretnego rozpatrywanego przezeń przypadku i z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności, w tym dostępności i wiarygodności dostarczonych danych, a także istniejących narzędzi technologicznych.

W przedmiocie kosztów

- ⁶¹ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 102 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stanowi nadużycia pozycji dominującej w rozumieniu tego artykułu nałożenie przez organizację zbiorowego zarządzania posiadającą faktyczny monopol w danym państwie członkowskim na organizatorów wydarzeń muzycznych za prawo do publicznego udostępniania utworów muzycznych tabeli opłat, w której:

- **opłaty należne z tytułu prawa autorskiego są obliczane na podstawie taryfy stosowanej do przychodów brutto ze sprzedaży biletów wstępu, przy czym od przychodów nie można odjąć wszystkich opłat związanych z organizacją festiwalu, które nie mają związku z wykonywanymi na nim utworami muzycznymi, o ile w świetle wszystkich istotnych okoliczności danego przypadku opłaty rzeczywiście nałożone przez organizację zarządzającą na podstawie tej tabeli nie mają charakteru wygórowanego w stosunku między innymi do rodzaju i zakresu wykorzystania utworów, wartości ekonomicznej wygenerowanej tym wykorzystaniem i wartości ekonomicznej świadczeń tej organizacji zarządzającej, co powinien zweryfikować sąd krajowy, i**
- **stosowany jest stopniowany system ryczałtowy w celu określenia pośród wykonanych utworów muzycznych ich części pochodzącej z repertuaru tej organizacji, o ile nie istnieje inna metoda, która pozwala na dokładniejsze zidentyfikowanie i określenie liczbowe wykorzystania tych utworów i może zrealizować ten sam uzasadniony cel, a mianowicie ochronę interesów autorów, kompozytorów i wydawców muzycznych, nie prowadząc jednak przy tym do nieproporcjonalnego wzrostu kosztów związanych z zarządzaniem umowami i monitorowaniem wykorzystania utworów muzycznych chronionych prawem autorskim; zbadanie tej kwestii należy do sądu krajowego w świetle konkretnego rozpatrywanego przezeń przypadku i z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności, w tym dostępności i wiarygodności dostarczonych danych, a także istniejących narzędzi technologicznych.**

Podpisy